Centre of expertise on child sexual abuse

Adnabod ac ymateb i gam-drin plant yn rhywiol mewn dulliau diogelu cymhleth

Astudiaeth archwiliol

Medi 2021

Jasmin Tregidga
a Jo Lovett

csacentre.org.uk

Cydnabyddiaethau

Hoffem ddiolch i reolwyr y timau diogelu cymhleth am eu holl gymorth wrth hwyluso'r ymchwil, ac i'r holl ymarferwyr a ymatebodd i'r arolwg, ac a gymerodd ran yn y cyfweliadau a'r grŵp ffocws. Hoffem hefyd ddiolch i Nick Marsh, a oedd yn gynghorydd gwella ymarfer yn y Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol yn ystod cyfnod yr astudiaeth hon, am ei gefnogaeth â'r ymchwil.

Am yr awduron

Mae Dr Jasmin Tregidga yn ymgynghorydd ymchwil annibynnol (yn gweithredu fel WestPoint Crime and Social Research), ar ôl bod yn gweithio cyn hynny fel darlithydd a chydymaith ymchwil ym Mhrifysgol Caerdydd. Cafodd ei phenodi'n gymrawd ymchwil er anrhydedd yn ddiweddar ym Mhrifysgol Caerdydd. Mae profiadau ymchwil a gwerthuso Jasmin yn ymwneud â chyfiawnder troseddol, erledigaeth dreisgar a gwaith partneriaeth amlasiantaeth, â phwyslais penodol ar gam-drin domestig, trais rhywiol a cham-drin plant yn rhywiol.

Mae Jo Lovett yn uwch gymrawd ymchwil ac mae wedi bod yn ymwneud ag ymchwil a gwerthuso ym maes trais a cham-drin yn yr Uned Astudiaethau Cam-drin Menywod a Phlant ym Mhrifysgol Fetropolitan Llundain ers yr 20 mlynedd diwethaf. Mae ei diddordebau ymchwil yn cynnwys trais rhywiol, cam-drin plant yn rhywiol, trais domestig, cefnogaeth arbenigol i oroeswyr, a'r system cyfiawnder troseddol.

Gair am y Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol

Mae'r Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol (Canolfan CPRh) yn dymuno gweld plant yn cael byw'n rhydd rhag bygythiad a niwed cam-drin rhywiol. Ein nod yw lleihau effaith cam-drin plant yn rhywiol drwy gamau atal gwell ac ymateb gwell.

Rydym ni'n dîm amlddisgyblaethol, sy'n cael ei ariannu gan y Swyddfa Gartref a'i gynnal gan Barnardo's, ac rydym yn gweithio'n agos â phartneriaid allweddol o sefydliadau academaidd, awdurdodau lleol, iechyd, addysg, yr heddlu a'r sector gwirfoddol. Fodd bynnag, rydym ni'n annibynnol a byddwn yn herio unrhyw rwystrau, rhagdybiaethau, tabŵau a ffyrdd o weithio sy'n ein hatal rhag cynyddu ein dealltwriaeth a gwella ein hagwedd at gam-drin plant yn rhywiol.

Er mwyn mynd i'r afael â cham-drin plant yn rhywiol, mae'n rhaid i ni ddeall beth sy'n ei achosi, ei gwmpas, graddfa ac effaith. Gwyddom lawer am gam-drin plant yn rhywiol ac rydym wedi gwneud cynnydd i ymdrin â hyn, ond mae nifer o fylchau yn ein gwybodaeth a'n dealltwriaeth o hyd sy'n cyfyngu pa mor effeithiol yr eir i'r afael â'r mater.

Crynodeb gweithredol

Mae diogelu cymhleth yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio dull o ymateb i weithgaredd troseddol (cyfundrefnol yn aml) neu ymddygiad sy'n gysylltiedig â throseddoldeb, yn ymwneud â phlant ac oedolion, lle mae pryderon ynglŷn â chamfanteisio a/neu bryderon ynglŷn â diogelu. Mae diogelu cymhleth yn aml yn cynnwys timau amlasiantaeth, yn yr un lleoliad, lle mae gweithwyr cymdeithasol, yr heddlu, gweithwyr iechyd ac ymarferwyr eraill, yn gweithio gyda'i gilydd i fynd i'r afael â mathau amrywiol o gamfanteisio – yn bennaf camfanteisio'n rhywiol ar blant a chamfanteisio'n droseddol ar blant. Mae'n mynd ymhellach na'r pwyslais traddodiadol ar blant iau a niwed mewn amgylchedd cartref i roi sylw i amgylchiadau ac anghenion penodol y glasoed a'u profiadau y tu hwnt i leoliad domestig.

Mae dulliau diogelu cymhleth yn ceisio mynd i'r afael â chyfyngiadau cydnabyddedig yn yr arferion diogelu presennol, cysylltu arbenigedd ar wahanol fathau o gamfanteisio, ac ymateb i risgiau a wynebir gan y grŵp oedran hŷn hwn, gan ehangu'r ystod o opsiynau i ymarferwyr ymgysylltu â'r glasoed a'u diogelu.

Er bod camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael ei ddisgrifio'n aml fel mater sy'n perthyn i gategori ehangach cam-drin plant yn rhywiol, dadleuir hefyd bod pob math o gam-drin plant yn rhywiol yn gyfystyr â chamfanteisio arnynt; mae rhai'n defnyddio'r ddau derm i olygu'r un peth. Mae'r astudiaeth ymchwil hon wedi canolbwyntio ar bob math o gam-drin plant yn rhywiol, gan ystyried camfanteisio'n rhywiol ar blant fel math o gam-drin plant yn rhywiol a mabwysiadu diffiniadau cyfredol Llywodraeth y DU o'r ddau derm.

Nodau'r ymchwil

Astudiaeth archwiliol fach oedd hon er mwyn codi cwestiynau a thaflu goleuni ar ymarfer o ran sut y gallai cam-drin plant yn rhywiol, yn ei holl ffurfiau, ymddangos yng ngwaith ymarferwyr diogelu cymhleth wrth gefnogi pobl ifanc. Ei nodau oedd:

- • dod i ddeall yn well sut mae cam-drin blaenorol a diweddar/parhaus, yn enwedig cam-drin plant yn rhywiol, yn cael ei ddisgrifio (neu ddim yn cael ei ddisgrifio) gan weithwyr proffesiynol mewn timau diogelu cymhleth, a chofnodi barn ymarferwyr ynglŷn â sut y gallai'r mathau hyn o gam-drin ymddangos yn llwyth achosion timau diogelu cymhleth ac ymatebion ymarfer dilynol
- archwilio'r iaith a ddefnyddir gan weithwyr proffesiynol mewn tîm diogelu cymhleth i drafod materion a allai fod yn achosion o gam-drin plant yn rhywiol
- cefnogi datblygiad pellach gwybodaeth ymarferwyr am bwysigrwydd deall, cofnodi ac ymateb i gam-drin plant yn rhywiol ym maes diogelu cymhleth, a rhannu negeseuon allweddol â rhanddeiliaid ehangach.

Roedd yr astudiaeth yn ceisio darparu gwybodaeth fel sail i ymarfer a chyfrannu tuag at gorff o wybodaeth sy'n datblygu ynglŷn â diogelu cymhleth, sy'n dal i ddatblygu fel dull gweithredu.

Dull ymchwil

Yn wreiddiol roedd yr astudiaeth i fod i gynnwys dadansoddiad agos o ffeiliau achos diogelu cymhleth mewn ardal astudiaeth achos yn Lloegr, er mwyn canfod maint y pryder ynglŷn â cham-drin plant yn rhywiol a chanfod sut roedd cam-drin plant yn rhywiol yn cael ei ddeall a'i gofnodi mewn ffeiliau achos. Oherwydd y cyfyngiadau a orfodwyd gan Lywodraeth y DU mewn ymateb i bandemig COVID-19, fodd bynnag, nid oedd modd gwneud y gwaith ffeiliau achos ar safle.

O ganlyniad, mae tîm y prosiect wedi ailgynllunio'r astudiaeth drwy newid nodau a chwestiynau'r ymchwil, a datblygu dulliau ar-lein amgen o gasglu data a oedd yn cynnwys:

- chwe chyfweliad lled-strwythuredig gydag aelodau o un tîm diogelu cymhleth yn ardal yr astudiaeth achos
- grŵp ffocws â phedwar gweithiwr cymdeithasol yn yr un tîm
- arolwg ar-lein byr wedi'i gwblhau gan 64 ymarferydd arall mewn timau diogelu cymhleth ledled ardal yr astudiaeth achos.
-

Y prif faterion sy'n dod i'r amlwg o'r ymchwil

Deall cam-drin plant yn rhywiol mewn cysylltiad â dulliau diogelu cymhleth

Mae diffiniadau a dealltwriaeth o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn hollbwysig ar gyfer gwaith diogelu cymhleth, ac mae'r iaith a ddefnyddir yn y cyd-destun hwn yn bwysig. Mae diffiniadau'n bwysig oherwydd eu bod yn pennu pa achosion sy'n cael eu cyfeirio ac yn cael eu derbyn gan dimau diogelu cymhleth, ac oherwydd y gallai unrhyw gamddealltwriaeth neu gamddefnyddio termau olygu bod cam-drin plant yn rhywiol mewn rhai cyd-destunau'n cael ei guddio neu ei fethu.

Mae dulliau diogelu cymhleth wedi ceisio dod â gwahanol feysydd gwaith yn ymwneud â mynd i'r afael â chamfanteisio at ei gilydd – meysydd yr ymdrinnid â hwy ar wahân cyn hyn. Cyfeirir achosion cymhleth iawn yn ymwneud â phobl ifanc sy'n cael eu targedu ac sy'n cael niwed difrifol o ganlyniad i gamfanteisio troseddol a/neu rywiol at dimau diogelu cymhleth, sy'n gweithio drwy ddulliau dwys i'w diogelu. Mae'r niwed a wynebir gan y bobl ifanc yn digwydd yn bennaf, ond nid bob amser, y tu allan i'r teulu.

Yn y cyfweliadau, roedd ymarferwyr diogelu cymhleth yn aml yn defnyddio iaith benodol a rheolaidd i ddiffinio termau allweddol megis cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant, ond nid oedd hyn bob amser yn gyson â diffiniadau Llywodraeth y DU, nad ydynt ynghlwm wrth gyd-destunau oddi mewn nac oddi allan i'r teulu; roedd ymarferwyr yn aml yn cyfeirio at gam-drin plant yn rhywiol fel mater 'o fewn teulu', a chamfanteisio'n rhywiol ar blant fel mater 'y tu allan i deulu' ac yn cynnwys meithrin perthynas amhriodol.

Roedd yr iaith a ddefnyddid gan ymarferwyr i ddisgrifio diogelu cymhleth yn debyg i'r iaith a ddefnyddid i wahaniaethu rhwng cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant, a chyfeirid yn aml at waith amddiffyn 'traddodiadol' ar gyfer y cyntaf a gwaith 'arbenigol' ar gyfer yr olaf.

Adnabod ac ymateb i gam-drin plant yn rhywiol

Yn ardal yr astudiaeth achos, roedd cynrychiolwyr yr heddlu a gwaith cymdeithasol a gymerodd ran yn yr ymchwil yn glir ynglŷn â ffiniau eu rôl a chyfeiriasant at eu blaenoriaethau cyffredin (diogelu) a'u gwaith gweithredol sydd o reidrwydd ar wahân.

Roedd rôl tystiolaeth, ac yn fwyaf arbennig y pwyslais a roddid ar ddatgeliad dioddefwyr, yn thema glir a oedd yn dod i'r amlwg. Mewn rhai achosion, byddai gallu darparu 'tystiolaeth' o bryder ymarferydd ynglŷn â datgeliad dioddefwr neu fath arall o dystiolaeth (er enghraifft, deunydd fforensig, deunydd CCTV neu dystion) yn aml yn cadarnhau penderfyniadau i wynebu'r cam-drin.

O ran cofnodi pryder ynglŷn â cham-drin plentyn yn rhywiol, dangosodd canfyddiadau arolwg fod ymarferwyr diogelu cymhleth bron mor debygol o gofnodi eu pryderon mewn achosion lle nad oedd datgeliad geiriol ag yr oeddent mewn achosion lle roedd datgeliad geiriol wedi bod. Fodd bynnag, roedd rhai gweithwyr cymdeithasol yn y grŵp ffocws ac mewn cyfweliadau yn ymwybodol bod posibilrwydd y gallai pobl ifanc neu eu teuluoedd ofyn am gael gweld eu ffeiliau; o ganlyniad, nid oedd ganddynt lawer o hyder i gofnodi pryderon proffesiynol ynglŷn â cham-drin plant yn rhywiol na ellid eu cefnogi â digon o dystiolaeth neu 'ffeithiau'. Mae'r materion hyn yn cael eu nodi'n rheolaidd mewn astudiaethau rhanbarthol a chenedlaethol o'r ymateb i gam-drin plant yn rhywiol.

Y goblygiadau o safbwynt ymarfer

Mae'r ymchwil yn tynnu sylw at nifer o oblygiadau posibl o safbwynt ymarfer. Mae'r awduron yn gobeithio y bydd yn ysgogi trafodaeth fyfyriol a fydd yn sail i ddatblygiadau parhaus wrth adnabod ac ymateb i gam-drin plant yn rhywiol yn ei holl ffurfiau, gan gynnwys camfanteisio'n rhywiol ar blant, yng nghyd-destun diogelu cymhleth. Mae diogelu cymhleth yn dal yn faes gwaith sy'n datblygu; mae angen mwy o ymchwil er mwyn ei ddeall yn well, a gwerthuso sut y mae dulliau diogelu cymhleth yn cael eu rhoi ar waith yn ymarferol.

Gellir lawrlwytho fersiwn Saesneg o'r adroddiad cyflawn yn
www.csacentre.org.uk/our-research/responding-to-csa/

Tynnwyd y llun sydd ar y clawr drwy ddefnyddio actorion ac nid yw'n dangos sefyllfa go iawn.

Barnardo House, Tanners Lane, Barkingside, Ilford, Essex IG6 1QG
E: info@csacentre | @csacentre
www.csacentre.org.uk

22673shc21